RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 74.817/16
van 12 februari 2024

over

een voorontwerp van wet ‘tot optimalisatie van het verzelfstandigd beheer en van de werking van de rechterlijke orde’

CONSEIL D’ÉTAT
section de législation

avis 74.817/16
du 12 février 2024

sur

un avant-projet de loi ‘portant optimalisation de la gestion autonome et du fonctionnement de l’ordre judiciaire’

#LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM#

Op 31 oktober 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Justitie verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet 'tot optimalisatie van het verzelfstandigd beheer en van de werking van de rechterlijke orde'.

Het voorontwerp is door de zestiende kamer onderzocht op 30 januari 2024. De kamer was samengesteld uit Pierre LEFRANC, wnd. kamervoorzitter, Toon MOONEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Johan PUT, assessor, en Eline YOSHIMI, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Peter SCHOLLEN, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Toon MOONEN, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 12 februari 2024.

*

Le 31 octobre 2023, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre de la Justice, à communiquer un avis dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi 'portant optimalisation de la gestion autonome et du fonctionnement de l'ordre judiciaire'.

L'avant-projet a été examiné par la seizième chambre le 30 janvier 2024. La chambre était composée de Pierre LEFRANC, président de chambre f.f., Toon MOONEN et Tim CORTHAUT, conseillers d'État, Johan PUT, assesseur, et Eline YOSHIMI, greffier.

Le rapport a été présenté par Peter SCHOLLEN, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Toon MOONEN, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 12 février 2024.

*

#LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM#

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond[1], alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt ertoe het Gerechtelijk Wetboek en enkele andere wetten te wijzigen met het oog op de verdere implementatie van het verzelfstandigd beheer van de rechterlijke orde. Het brengt ook een aantal aanpassingen aan in de werking en de samenstelling van de beheers- en adviesorganen ervan.

2.1. De maatregelen inzake de verzelfstandiging betreffen onder meer het verder uitwerken van het bij de wet van 18 februari 2014 'betreffende de invoering van een verzelfstandigd beheer voor de rechterlijke organisatie' ingevoerde, maar nog niet in werking getreden model van beheersovereenkomsten met, en beheersplannen van, de drie pijlers van de rechterlijke orde, namelijk het College van de hoven en de rechtbanken, het College van het openbaar ministerie en de Entiteit Cassatie (artikelen 130 tot 133 van het voorontwerp). Het voorontwerp beoogt ook het opzetten van een organisatiebeheersingssysteem door elke pijler (artikelen 30, 33 en 39).

Het streven naar verzelfstandiging wordt duidelijk veruitwendigd in de overdracht, naar de rechterlijke orde, van de aspecten van het personeels- en organisatiebeleid die thans behartigd worden door de minister bevoegd voor Justitie (hierna: de minister) en de Federale Overheidsdienst Justitie (hierna: FOD Justitie) (zie in het bijzonder de artikelen 27, c), en 31, c)). Voor de gemeenschappelijke aspecten daarvan, waartoe in ieder geval het administratief beheer en de selecties in het kader van het personeels- en organisatiebeleid behoren, werken de beheersorganen van de drie pijlers samen in een gemeenschappelijk bureau (artikelen 34 en 35). Dat wordt bijgestaan door een gemeenschappelijke steundienst, waarvan de directeur een belangrijke rol speelt bij de implementatie van het gemeenschappelijk personeels- en organisatiebeleid (artikelen 36 en 37). Een groot aantal bepalingen van het voorontwerp is erop gericht om die overdracht te implementeren of om de beheersorganen van de drie pijlers of de directeur van de gemeenschappelijke steundienst bij dat beleid te betrekken (bijvoorbeeld de artikelen 2, 3 en 6 tot 8).

2.2. De verbetering van de werking van de beheers- en adviesorganen van de rechterlijke orde wordt onder meer nagestreefd door de representativiteit van de samenstelling van het College van de hoven en de rechtbanken te verhogen (artikel 28), door de band tussen de Colleges en de gerechtelijke entiteiten te vergroten door de oprichting van algemene vergaderingen bij die Colleges (artikelen 29 en 32), door te voorzien in verplichte opleidingen voor nieuwe en toekomstige korpschefs (artikel 63, h) en i)), door de aantrekkelijkheid van het mandaat van korpschef te vergroten door te voorzien in meer alternatieven voor het postmandaat (artikel 63, m)

[1] Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

tot p)), door rekening te houden met de bijzondere kenmerken van het gerechtelijk arrondissement Eupen (bijvoorbeeld de artikelen 39, 1°, 5° en 6°, 47 en 49) en door wijzigingen aan te brengen in de samenstelling van de Adviesraad van de magistratuur (artikel 121).

3. Het voorontwerp strekt er daarnaast toe de mogelijkheden tot mobiliteit van magistraten en gerechtspersoneel te vergroten (artikelen 4, 5, 9 tot 16, 19, 86 tot 92, 95 en 96). Het betreft grotendeels de herneming van bepalingen uit een voorontwerp waarover de Raad van State, afdeling Wetgeving, op 8 juli 2022 advies 71.608/1 heeft uitgebracht.[2] De nu voorgelegde tekst is een mede in het licht van dat advies aangepaste versie.

De Raad van State, afdeling Wetgeving, verleent, behoudens in geval van wijziging van de juridische context, in de regel geen nieuw advies over bepalingen die al eerder zijn onderzocht of die zijn gewijzigd ten gevolge van in eerdere adviezen gemaakte opmerkingen. Enkel de nieuw ontworpen artikelen of de ontworpen artikelen die verder gaan dan het rekening houden met de opmerkingen uit de eerdere adviezen, en die bijgevolg als nieuw kunnen worden beschouwd, zullen worden onderzocht. Wat de andere bepalingen van het voorontwerp betreft, wordt verwezen naar het voornoemde advies.

4. Het voorontwerp bevat overgangsregels voor de lopende opdrachten van magistraten en gerechtspersoneel (artikel 136), de lopende zittingstermijnen van de organen waarvan de samenstelling wordt gewijzigd (artikelen 137 en 140), de opleidingsverplichtingen voor korpschefs (artikel 138), de overdracht of de terbeschikkingstelling van personeelsleden (artikel 139) en de termijn voor de evaluatie van het beheersmodel (artikel 141).

5. De bepalingen van de aan te nemen wet die de implementatie van het beheer van de rechterlijke orde via beheersovereenkomsten en beheersplannen veronderstellen, treden in werking zes maanden na inwerkingtreding van de bepalingen van de wet van 18 februari 2014 die dat beheersmodel invoeren (artikel 142, eerste lid).

De bepalingen van de aan te nemen wet die betrekking hebben op de overdracht van het organisatie- en personeelsbeleid treden in werking op een door de Koning te bepalen datum (weliswaar uiterlijk binnen de twee jaar na bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad), zodat de inwerkingtreding kan worden afgestemd op het ogenblik dat de gemeenschappelijke steundienst voldoende in staat zal zijn om zijn wettelijke rol te vervullen (artikel 142, tweede lid).

VORMVEREISTEN

6. Nadat het voorontwerp voor advies aan de Raad van State werd voorgelegd, ontvingen de stellers ervan het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit en werd er onderhandeld met de representatieve syndicale organisaties. Er werd ook advies gevraagd aan de Adviesraad voor de Magistratuur en de Association Syndicale des Magistrats.

[2] Adv.RvS 71.608/1 van 8 juli 2022 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 26 december 2022 'houdende diverse bepalingen inzake rechterlijke organisatie II'.

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst ten gevolge van het inwinnen van die adviezen of van die onderhandelingen nog wijzigingen zou ondergaan,[3] moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

ALGEMENE OPMERKING

7. De wet van 18 februari 2014 werd door de wetgever opgevat als een kaderwet die de algemene krijtlijnen vastlegde waarbinnen die verzelfstandiging op termijn kon worden gerealiseerd. De wetgever achtte het aangewezen om de verzelfstandiging van het beheer van de rechterlijke macht stapsgewijs te realiseren, vermits hij ervan uitging dat een beheersautonomie slechts werkbaar zou kunnen zijn na het oprichten van overkoepelende structuren die essentiële beheerstaken zouden kunnen overnemen van de FOD Justitie.[4] Met het voorliggende voorontwerp wordt een nieuwe stap gezet in die richting.

Door de overdracht van het personeels- en organisatiebeleid krijgen de beheersorganen van de rechterlijke orde meer zeggenschap over, en verantwoordelijkheid voor, de inzet van een deel van de financiële middelen voor de werking van de rechterlijk orde. Het staat niettemin aan de wetgevende en de uitvoerende macht om erover te waken dat met die overdracht voldoende financiële middelen gepaard gaan om de doelstellingen van de verzelfstandiging te bereiken.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Indieningsbesluit

8. Handelingen van wetgevende aard worden voorafgegaan door een indieningsbesluit.[5] Het voorontwerp moet in die zin worden aangevuld.

[3] Namelijk andere wijzigingen dan diegene waarvan in dit advies melding wordt gemaakt of dan wijzigingen die ertoe strekken tegemoet te komen aan hetgeen in dit advies wordt opgemerkt.

[4] Zie ook GwH 15 oktober 2015, nr. 138/2015, B.73-B.75.

[5] *Beginselen van de wetgevingstechniek. Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten, Raad van State*, 2008, nrs. 226 tot 228, te raadplegen op de internetsite van de Raad van State (www.raadvst-consetat.be) (hierna: handleiding wetgevingstechniek).

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

Artikelen 9, 89 tot 92 en 95

9. In een aantal gevallen van gebrek aan consensus tussen de betrokken korpschefs in verband met mobiliteit van magistraten en gerechtspersoneel binnen een ressort wordt de beslissingsbevoegdheid die eerder aan het College van de hoven en rechtbanken werd toegekend, nu toegekend aan de eerste voorzitter van het hof van beroep.

Gevraagd of er in het ontworpen artikel 98, § 4, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 9 van het voorontwerp), voor wat betreft opdrachten die gegeven worden aan rechters in de arbeidsrechtbanken, en in de ontworpen artikelen 328, zesde lid, 330, derde lid, 330*bis*, tweede lid, en 330*ter*, § 2, vierde lid, van het Gerechtelijk Wetboek (respectievelijk de artikelen 89, 4°, 90, 4°, 91, 2°, en 92, 3°, van het voorontwerp), voor wat betreft opdrachten die gegeven worden aan het gerechtspersoneel van de griffies van de arbeidsrechtbanken, bewust niet in een rol wordt voorzien voor de eerste voorzitter van het arbeidshof, antwoordde de gemachtigde:

> "Dit berust op een vergetelheid. De eerste voorzitter van het arbeidshof dient inderdaad toegevoegd te worden aan de artikelen 98, 328, 330, 330ter en 330quinquies van het Gerechtelijk Wetboek wanneer het een opdracht betreft tussen twee arbeidsrechtbanken of arbeidshoven. Artikel 330bis van het Gerechtelijk Wetboek heeft echter betrekking op het gerechtspersoneel van de parketsecretariaten zodat hiervoor geen tussenkomst van een eerste voorzitter voorzien is".

Daarmee kan worden ingestemd.

Artikel 28

10. Met toepassing van het ontworpen artikel 182, § 6, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 28, 6°, van het voorontwerp) wordt er in het College van hoven en rechtbanken niet langer bij gewone meerderheid, maar bij tweederdemeerderheid beslist. De gemachtigde bevestigde dat de zin naar luid waarvan bij staking van stemmen de stem van de voorzitter doorslaggevend is, in het licht daarvan zijn bestaansreden verliest en zal worden opgeheven.

Daarmee kan worden ingestemd.

Artikel 37

11. In het ontworpen artikel 185/1/3, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek wordt bepaald dat de voorstellen van adviezen, aanbevelingen en acties, die de directeur van de gemeenschappelijke steundienst in het kader van het welzijnsbeleid opmaakt, ter goedkeuring worden overgemaakt aan het gemeenschappelijk bureau en ter kennisneming worden gegeven aan de minister.

De vraag rijst of een enkele kennisgeving aan de minister volstaat, vermits volgens het ontworpen artikel 185/1/2, § 2, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 36 van het voorontwerp) de directeur voor de uitvoering van de wet van 4 augustus 1996 'betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk' onder het gezag staat van de minister. De memorie van toelichting suggereert ook een grotere rol voor de minister, in de mate dat overleg

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

gebeurt in de algemene vergadering, het gemeenschappelijk bureau het beleid uitstippelt en de minister het goedkeurt. Daarover bevraagd antwoordde de gemachtigde:

> "Zoals de memorie van toelichting stelt, blijft de rol en de verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie in het welzijnsaspect na de overdracht van de P&O-bevoegdheid aan de rechterlijke orde noodzakelijkerwijze overeind. De wet van 4 augustus 1996 is een exclusieve bevoegdheid van de minister en de directeur van het Gemeenschappelijk bureau. De directeur zal het welzijnsbeleid uitwerken dat via de betrokken Colleges en het directiecomité van de Entiteit Cassatie wordt overgemaakt aan de korpschefs. De Minister van Justitie zal derhalve inderdaad de adviezen, aanbevelingen en acties die door de directeur geformuleerd worden dienen goed te keuren en niet het gemeenschappelijk bureau. Het lijkt evenwel opportuun om aan het gemeenschappelijk bureau een raadplegende rol toe te bedelen bij de uitwerking ervan door de directeur, gelet op hun verdere implementatie op het terrein. Dit kan nog in de tekst van artikel 185/1/3, §1, worden doorgevoerd dat alzo kan worden geherformuleerd: *'In het kader van de bevoegdheid bedoeld in artikel 185/1/2, paragraaf 2, tweede lid, werkt de directeur van de gemeenschappelijke steundienst na raadpleging van het gemeenschappelijk bureau het welzijnsbeleid uit en maakt de voorstellen op van adviezen, aanbevelingen en acties die dienen te worden ondernomen, met uitzondering van diegene die enkel betrekking hebben op de gerechtsgebouwen. De voorstellen worden ter goedkeuring overgemaakt aan de Minister van Justitie en worden ter kennisneming gegeven aan het gemeenschappelijk bureau.* "'

Daarmee kan worden ingestemd.

Artikel 44

12. Gevraagd of in het ontworpen artikel 185/12, § 2, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 44, 3°, van het voorontwerp) een periode van tien "dagen" of tien "werkdagen" wordt bedoeld, waarmee de termijn voor het nemen van een beslissing door de minister over de aanvaarding van een beheersbeslissing kan worden verlengd, antwoordde de gemachtigde dat werkdagen worden bedoeld en dat de tekst in die zin zal worden aangepast.

Daarmee kan worden ingestemd.

Artikel 63

13. De vraag rijst op welke gevallen de in artikel 259*quater*, § 2, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 63, d), van het voorontwerp) in te voegen zin, over de adviesverstrekking door de voorzitter van het College van de hoven en rechtbanken of de voorzitter van het College van het openbaar ministerie, betrekking heeft. In de voorliggende formulering lijkt immers een tegenspraak te ontstaan met situaties die reeds in de eerste zin van die bepaling worden geregeld. De gemachtigde antwoordde in dat verband:

> "La phrase proposée vise le cas où le premier président de la cour d'appel ne peut donner un avis à l'égard d'un candidat au mandat de président des juges de paix et des juges au tribunal de police ainsi que les 'autres cas' mentionnés après le dernier 'soit' de la première phrase."

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

De formulering van de in te voegen zin moet worden aangepast om dat duidelijker te laten blijken.

Artikel 69

14. Artikel 69 van het voorontwerp wijzigt artikel 259*novies* van het Gerechtelijk Wetboek over de evaluaties van de magistraten. De tekst van dat artikel suggereert dat alle magistraten geëvalueerd worden. Sinds arrest 122/2008 van 1 september 2008 van het Grondwettelijk Hof is die formulering echter misleidend wat betreft de korpschefs van de hoven en rechtbanken, vermits het Hof in artikel 259*novies*, § 1, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek de woorden "een mandaat van korpschef," vernietigde "in zoverre zij van toepassing zijn op de korpschefs van de hoven en rechtbanken".[6] Artikel 259*novies*, §§ 1, vijfde lid, 9, tweede tot negende lid, en 10, van het Gerechtelijk Wetboek werd in dezelfde mate vernietigd.

De tekst van artikel 259*novies* van het Gerechtelijk Wetboek werd vooralsnog niet herzien in het licht van die vernietiging.[7] Gevraagd waarom niet van de gelegenheid gebruik wordt gemaakt om de tekst van het artikel te verduidelijken, antwoordde de gemachtigde:

> "Une telle précision n'a pas été apportée étant donné que l'intention est d'adapter les dispositions légales relatives à l'évaluation des chefs de corps du siège après que l'article 151 de la Constitution sera ouvert à révision."

Het verdient in het licht van de rechtszekerheid niettemin aanbeveling om het actuele toepassingsgebied van artikel 259*novies* van het Gerechtelijk Wetboek accurater tot uiting te laten komen in de tekst ervan.[8]

15. Ten gevolge van het ontworpen artikel 259*novies*, § 10, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 69, 7°, van het voorontwerp) wordt de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie niet meer geëvalueerd. Gevraagd hoe dat kan worden verzoend met artikel 151, § 6, van de Grondwet dat, zonder in uitzonderingen te voorzien, bepaalt dat "de ambtenaren van het openbaar ministerie" worden onderworpen aan een evaluatie, antwoordde de gemachtigde:

> "L'évaluation finale du procureur général près la Cour de cassation a été supprimée dès lors que cette-ci est sans impact : le mandat de procureur général près la Cour de cassation n'est pas renouvelable et l'octroi d'un après mandat n'est pas prévu pour les chefs de corps de et près la Cour de cassation."

[6] GwH 1 september 2008, nr. 122/2008, B.4.

[7] Ook in het ontworpen artikel 259*novies*, §§ 1, vijfde lid, 9, tweede lid, en 10, derde en veertiende lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 69, 1°, 4°, 8° en 13°, van het voorontwerp) wordt zonder meer verwezen naar "de korpschef" of "de korpschefs".

[8] Hetzelfde geldt *mutatis mutandis* voor de artikelen 259*quater*, § 3*bis*, derde lid (in zoverre wordt verwezen naar de stukken bedoeld in artikel 259*novies*, § 10, veertiende lid), en 259*undecies*, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek.

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

In het licht van de duidelijke tekst van artikel 151, § 6, van de Grondwet kan die vaststelling er echter niet toe leiden dat geen evaluatie plaatsvindt.[9] Artikel 69, 7°, moet bijgevolg uit het voorontwerp worden weggelaten.

Artikel 89

16. Het eerste deel van artikel 328, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 89, 1°, van het voorontwerp) wordt aangevuld met een verwijzing naar "de vredegerechten", zodat de regeling voor de vervanging van de hoofdgriffier voortaan ook voor die rechtscolleges zal gelden. Het tweede deel van dat lid, na de puntkomma, voorziet echter reeds in een regel voor de vervanging van de hoofdgriffier in de vredegerechten. De gemachtigde gaf aan dat die moet worden opgeheven.

Daarmee kan worden ingestemd.

Artikel 123

17. Het ontworpen artikel 5, § 6, van de wet van 8 maart 1999 'tot instelling van een Adviesraad van de magistratuur' (artikel 123, 2°, van het voorontwerp) bepaalt dat het Bureau van de Adviesraad uit zijn leden twee vertegenwoordigers, afkomstig van de zetel, benoemt die met stemrecht zullen deelnemen aan de algemene vergadering van het College van de hoven en rechtbanken en twee vertegenwoordigers, afkomstig van het openbaar ministerie, die met stemrecht zullen deelnemen aan de algemene vergadering van het College van het openbaar ministerie.

Door het gebruik van het voornaamwoord "zijn", dat zowel betrekking kan hebben op het "Bureau" als op de "Adviesraad", kan twijfel ontstaan of die vertegenwoordigers lid moeten zijn van het Bureau, dan wel of alle leden van de Adviesraad in aanmerking komen. Gevraagd of de tweede mogelijkheid bedoeld wordt, antwoordde de gemachtigde:

> "Ja, de memorie van toelichting verduidelijkt dat de zesde paragraaf voorziet in de aanwijzing van twee leden van de Adviesraad die respectievelijk de algemene vergadering van het College van de hoven en rechtbanken en de algemene vergadering van het College van het openbaar ministerie zullen bijwonen. Om haalbaarheidsredenen is het voorzien dat deze leden door het Bureau van de Adviesraad worden aangewezen. Alle leden van de Adviesraad, uitgezonderd de korpschefs, kunnen door het Bureau aangeduid worden. Voor de duidelijkheid kan het voornaamwoord 'zijn leden' in het ontworpen artikel 5, § 6 kunnen vervangen worden door 'de leden van de Adviesraad'".

Daarmee kan worden ingestemd.

[9] Zie ook GwH 1 september 2008, nr. 122/2008, B.6.2.

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

Artikel 124

18. In het ontworpen artikel 10, § 2, 4°, van de wet van 20 juli 2006 'tot instelling van de Algemene Raad van de partners van de Rechterlijke Orde' (artikel 124, 4°, van het voorontwerp) wordt verwezen naar "de directeur van de Stafdienst Personeel en Organisatie".

Gevraagd of de directeur van de gemeenschappelijke steundienst bevoegd voor het personeels- en organisatiebeleid wordt bedoeld, antwoordde de gemachtigde:

> "Neen, het is de vertegenwoordiging van de Fod Justitie waarop hier gedoeld wordt. Als partner van de Rechterlijke Orde zal de stafdienst Personeel en Organisatie van de Fod Justitie betrokken blijven. De directeur van de gemeenschappelijke steundienst is in de huidige tekst van het voorontwerp nog niet voorzien als lid van de Algemene Raad. Het lijkt evenwel opportuun om hem wel te betrekken. De tekst kan daartoe worden aangepast."

Daarmee kan worden ingestemd.

Artikelen 130 tot 134

19.1. De artikelen 130 tot 133 van het voorontwerp strekken ertoe de artikelen 185/4 tot 185/8 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals die worden ingevoegd bij de nog niet in werking getreden artikelen 22 tot 25 en 27 van de wet van de wet van 18 februari 2014, te wijzigen of te vervangen. Daartoe worden de voormelde bepalingen van de wet van 18 februari 2014 herzien.

Hoewel het in beginsel mogelijk is om de nog niet in werking getreden bepalingen van de wet van 18 februari 2014 te wijzigen, is deze werkwijze af te raden. Het verdient aanbeveling om nieuwe wijzigingsbepalingen te formuleren, waarbij de nieuwe, volledige en aangepaste tekst van de in te voegen artikelen rechtstreeks in het Gerechtelijk Wetboek wordt ingevoegd.[10] De tekst van het voorontwerp wordt dus het best in die zin herwerkt dat de overeenkomstige bepalingen in de wet van 18 februari 2014 worden opgeheven en dat de artikelen 185/4 tot 185/8, in hun aangepaste vorm, worden ingevoegd in het Gerechtelijk Wetboek. De regeling van de inwerkingtreding ervan moet dan in artikel 142 van het voorontwerp worden ingepast.

19.2. Wordt de werkwijze door wijziging van de bepalingen van de wet van 18 februari 2014 behouden, dan moet de formulering van de artikelen 130 tot 131 van het voorontwerp in elk geval worden herzien teneinde te verduidelijken dat de wijzigingen niet worden aangebracht in de bepalingen van de wet van 18 februari 2014 als zodanig, maar in de artikelen van het Gerechtelijk Wetboek die bij die bepalingen worden ingevoegd.[11]

20. Voor artikel 134 van het voorontwerp, dat een wijziging beoogt aan te brengen in artikel 259*bis*-15 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals het vervangen wordt door het nog niet in werking getreden artikel 2 van de wet van 4 april 2014 'tot hervorming van de procedure van

[10] Handleiding wetgevingstechniek, nrs. 129 tot 131.

[11] Het is overigens niet nodig om te werken met subnummers, zoals het geval is voor artikel 130/1, vermits het voorontwerp nog kan worden vernummerd (handleiding wetgevingstechniek, nr. 53).

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

klachtenbehandeling bij de Hoge Raad voor de Justitie', gelden *mutatis mutandis* dezelfde opmerkingen.

21. Er moet over worden gewaakt dat de verwijzingen naar artikelen van het voorontwerp worden aangepast aan de vernummering waartoe de voorgaande opmerkingen aanleiding zouden geven.

Artikel 138

22. De bij artikel 138, tweede en derde lid, van het voorontwerp ontworpen overgangsregeling met betrekking tot de verplichting voor de korpschefs tot het volgen van opleidingen, wekt de indruk dat de korpschefs in functie, bij de inwerkingtreding van de opleidingsverplichtingen voor nieuwe en toekomstige korpschefs, enkel de opleiding voor toekomstige korpschefs en niet deze voor nieuwe korpschefs zouden moeten volgen.

Gevraagd of in artikel 138, tweede en derde lid, daarom niet, zoals in het vierde lid ervan, ook moet worden verwezen naar artikel 259*quater*, § 3/1, van het Gerechtelijk Wetboek, antwoordde de gemachtigde:

> "L'obligation pour les chefs de corps en fonction de suivre la formation visée au §3/1 découle de l'article 259quater du Code judiciaire. Voyez le dernier alinéa de l'exposé des motifs repris sous l'article 138 qui précise que les chefs de corps en fonction ne sont pas automatiquement dispensés de suivre les formations de type 1 (pour les nouveaux chefs de corps) et de type 2 (formation à suivre au cours du 1er mandat)
>
> La référence au §3/1 de l'article 259quater du Code judiciaire y sera toutefois ajoutée en vue de clarifier le texte."

Met die verduidelijking van de tekst kan worden ingestemd.

Artikel 142

23. De gemachtigde bevestigde dat het de bedoeling is om alle wijzigingen die betrekking hebben op de opdrachten van magistraten en gerechtspersoneel volgens de gebruikelijke termijn (zijnde tien dagen na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad) in werking te laten treden. De opsomming in artikel 142, tweede lid, van het voorontwerp van de bepalingen waarvan de inwerkingtreding aan de Koning wordt overgelaten, waarin de artikelen 10 tot 16 in dat opzicht niet thuishoren, zal in die zin worden aangepast.

Daarmee kan worden ingestemd.

24. Uit de memorie van toelichting blijkt dat het de bedoeling is dat de Koning de datum van inwerkingtreding bepaalt van alle bepalingen die betrekking hebben op de overdracht van het personeels- en organisatiebeleid. Daarmee rekening houdend moet worden nagegaan of de artikelen 69, 6°, 92, 4°, 123, 1°, en 124, 4°, van het voorontwerp niet moeten worden opgenomen in de opsomming van artikel 142, tweede lid.

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

Slotopmerking

25. Het voorontwerp moet op wetgevingstechnisch en taalkundig vlak grondig worden nagekeken en verbeterd.

In dat verband gelden alleszins de volgende opmerkingen.

25.1. Doorheen het voorontwerp wordt de wetsgeschiedenis van de te wijzigen of te vervangen bepalingen niet steeds correct aangegeven. Bij wijze van voorbeelden kan worden gewezen op de artikelen 6, 18, 25, 34 en 67, en de artikelen 42 (Franse tekst) en 100 (Nederlandse tekst) van het voorontwerp.

25.2. Hetzelfde geldt voor de aanduiding van de te wijzigen bepalingen. Zo kan worden gewezen op het volgende:

- Artikel 45, 2° en 3°, van het voorontwerp strekt niet tot wijziging van respectievelijk de tweede en derde zin van artikel 185/13 van het Gerechtelijk Wetboek, maar wel van de derde en vierde zin ervan.
- In de Franse tekst van artikel 62, 6°, van het voorontwerp moet worden verwezen naar "paragraphe 3" in plaats van "paragraphe 2" van artikel 259*ter* van het Gerechtelijk Wetboek.
- Zoals bevestigd door de gemachtigde, strekt artikel 62, 9°, 10°, 11° en 12°, van het voorontwerp niet tot wijziging van respectievelijk het negende, veertiende, vijftiende en zestiende lid van artikel 259*ter*, § 4, van het Gerechtelijk Wetboek, maar wel van het achtste, dertiende, veertiende en vijftiende lid ervan.
- In de Franse tekst van artikel 75, 3°, van het voorontwerp moeten de woorden "ou son délégué" worden weggelaten uit de te vervangen woordgroep van artikel 274, § 4, tweede lid, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek.
- In de Franse tekst van artikel 76 van het voorontwerp moet worden gepreciseerd dat de wijziging betrekking heeft op artikel 279, § 3, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek en moet het woord "de" worden weggelaten uit de te vervangen woordgroep van die bepaling.
- Vermits artikel 326, § 4, van het Gerechtelijk Wetboek slechts uit twee leden bestaat, wordt bij artikel 86, 6°, van het voorontwerp in werkelijkheid een derde lid ingevoegd, en geen lid ingevoegd tussen het tweede en derde lid.
- In artikel 97, 1°, van het voorontwerp moet worden gepreciseerd welk lid van artikel 340, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld, of desgevallend dat een nieuw derde lid wordt ingevoegd.
- Gelet op de ontworpen wijzigingen van artikel 185/2 van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 39 van het voorontwerp) moet in het ontworpen artikel 340, § 4, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 97, 5°, van het voorontwerp) worden verwezen naar artikel 185/2, § 2, derde lid, in plaats van naar het tweede lid.
- In de Franse tekst van artikel 99 van het voorontwerp moet worden geschreven "cartes" in plaats van "congés".
- Vermits artikel 379*quater* van het Gerechtelijk Wetboek niet in leden is onderverdeeld, kan in artikel 107 van het voorontwerp niet worden verwezen naar het eerste lid ervan.
- Artikel 110, 4°, van het voorontwerp strekt niet tot wijziging van de tweede zin van artikel 383*ter*, § 2, zevende lid, van het Gerechtelijk Wetboek, maar wel van de derde zin ervan.

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

- In de Nederlandse tekst van artikel 119, 2°, van het voorontwerp moet worden verwezen naar "paragraaf 2" in plaats van naar "paragraaf 1" van artikel 420 van het Gerechtelijk Wetboek.

25.3. De verwijzingen naar andere bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek of van de aan te nemen wet zijn niet steeds correct. Zo kan worden gewezen op het volgende:

- In het ontworpen artikel 259*quater*, § 4/1, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 63, o), van het voorontwerp) moet allicht worden verwezen naar "§ 4/2, 2° en 3°" in plaats van naar "§ 4/1, 2° en 3°".
- In artikel 138, eerste lid, van het voorontwerp moet worden verwezen naar "deze wet" in plaats van naar "onderhavig ontwerp".
- De gemachtigde bevestigde dat in artikel 142, eerste lid, van het voorontwerp moet worden verwezen naar artikel "130, h)" in plaats van naar artikel "130, i)".

25.4. Er moet worden gewaakt over de taalkundige correctheid van de bepalingen. Zo kan worden gewezen op het volgende:

- In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 65, § 4, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 4 van het voorontwerp) moet worden geschreven "voor wat de overige opdrachten betreft" in plaats van "voor de overige opdrachten betreft".
- In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 184, § 1, eerste lid, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 31, c), van het voorontwerp) moet worden geschreven "instaan" in plaats van "staat in".
- In de Franse tekst van het ontworpen artikel 185/1, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 34, 2°, van het voorontwerp) moeten de woorden "le comité de direction de l'Entité Cassation et" worden ingevoegd voor de woorden "le cas échéant" in plaats van erna.
- In de Nederlandse tekst van artikel 62, 8°, van het voorontwerp moet het woord "et" worden weggelaten.
- In de Franse tekst van het ontworpen artikel 259*quater*, § 2, derde lid, d), van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 63, f), van het voorontwerp) moet worden geschreven "plan" in plaats van "plan du candidat".
- In de Franse tekst van artikel 81 van het voorontwerp moeten de aanhalingstekens worden geopend bij aanvang van de te vervangen woordgroep.
- In de Franse tekst van het ontworpen artikel 287*octies*, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 81 van het voorontwerp) moet worden geschreven "au directeur" in plaats van "et au directeur".
- In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 326, § 4, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 86, 3°, van het voorontwerp) moet worden geschreven "overleg en" in plaats van "overleggen".
- In de Franse tekst van artikel 122 van het voorontwerp moet het woord "avec" worden weggelaten uit de te vervangen woordgroep.
- In de Franse tekst van het ontworpen artikel 11, § 1, tweede lid, 2°/1, van de wet van 31 januari 2007 'inzake de gerechtelijke opleiding en kennisbeheer en tot oprichting van het Instituut voor gerechtelijke opleiding' (artikel 127, c), van het voorontwerp) moet de tweede vermelding van het woord "commun" worden weggelaten en in de Nederlandse tekst ervan de tweede vermelding van de woorden "van de gemeenschappelijke steundienst".

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

25.5. De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het voorontwerp moet worden verbeterd. Zo kan worden gewezen op het volgende:

- In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 185/9, vierde lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 41, 5°, van het voorontwerp) moet worden geschreven "De Entiteit Cassatie" in plaats van "De Entiteit".
- In de Franse tekst van artikel 41, 5°, van het voorontwerp moet de zinsnede ", les activités" worden weggelaten uit de tweede te vervangen woordgroep van artikel 185/9, vierde lid, van het Gerechtelijk Wetboek.
- In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 259*quater*, §§ 4/1 en 4/3, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 63, o), van het voorontwerp) moet een vertaling worden opgenomen van de woorden "dans son corps d'origine".
- In de Franse tekst van het ontworpen artikel 259*quinquies*, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 64, d), van het voorontwerp) moet een vertaling worden opgenomen van het woord "opnieuw".
- De woorden "de directeur van de gemeenschappelijke steundienst bevoegd voor het personeels- en organisatiebeleid" in de Nederlandse tekst en de woorden "service d'appui commun" in de Franse tekst van het ontworpen artikel 259*novies*, § 10, vijftiende lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 69, 14°, van het voorontwerp) stemmen inhoudelijk niet overeen.
- In de Franse tekst van artikel 85, 2°, van het voorontwerp moeten de woorden "parmi les membres des parquets" worden weggelaten uit de op te heffen woordgroep.
- In de Franse tekst van het ontworpen artikel 326, § 5, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 86, 8°, van het voorontwerp) moet een vertaling worden opgenomen van het woord "betrokken".
- In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 330*quinquies*, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 95 van het voorontwerp) moet een vertaling worden opgenomen van de zinsnede "est chargé".
- In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 22, § 4, van de wet van 18 februari 2014 (artikel 130, f), van het voorontwerp) moet worden geschreven "lopende" in plaats van "huidige"[12].

*

[12] Zie niettemin opmerking 19.

#LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM#

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique [1] et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET

2. L'avant-projet de loi soumis pour avis a pour objet de modifier le Code judiciaire et quelques autres lois en vue de poursuivre la mise en place de la gestion autonome de l'ordre judiciaire. Il apporte également une série d'adaptations au fonctionnement et à la composition des organes de gestion et des organes consultatifs de celui-ci.

2.1. Les mesures d'autonomie concernent notamment le développement du modèle de contrats de gestion, instauré par la loi du 18 février 2014 'relative à l'introduction d'une gestion autonome pour l'organisation judiciaire' mais non encore entré en vigueur, contrats qui sont conclus avec les trois piliers de l'ordre judiciaire, à savoir le Collège des cours et tribunaux, le Collège du ministère public et l'Entité Cassation, et du modèle de plans de gestion de ces piliers (articles 130 à 133 de l'avant-projet). L'avant-projet vise également la mise en place d'un système de maîtrise de l'organisation par chaque pilier (articles 30, 33 et 39).

La recherche de l'autonomie se traduit clairement par le transfert, à l'ordre judiciaire, des aspects de la politique du personnel et de l'organisation actuellement gérés par le ministre qui a la Justice dans ses attributions (ci-après : le ministre) et le Service public fédéral Justice (ci-après : le SPF Justice) (voir en particulier les articles 27, c), et 31, c)). En ce qui concerne les aspects communs de cette politique, dont font en tout cas partie la gestion administrative et les sélections dans le cadre de la politique du personnel et de l'organisation, les organes de gestion des trois piliers coopèrent au sein d'un bureau commun (articles 34 et 35). Celui-ci est assisté d'un service d'appui commun, dont le directeur joue un rôle essentiel dans la mise en oeuvre de la politique commune du personnel et de l'organisation (articles 36 et 37). Un grand nombre de dispositions de l'avant-projet sont destinées à concrétiser ce transfert ou à associer à cette politique les organes de gestion des trois piliers ou le directeur du service d'appui commun (par exemple, les articles 2, 3 et 6 à 8).

2.2. L'avant-projet tend à améliorer le fonctionnement des organes de gestion et des organes consultatifs de l'ordre judiciaire notamment en augmentant la représentativité dans la composition du Collège des cours et tribunaux (article 28), en renforçant le lien entre les Collèges et les entités judiciaires par la création d'assemblées générales au sein de ces Collèges (articles 29 et 32), en prévoyant des formations obligatoires pour les nouveaux et futurs chefs de corps (article 63, h) et i)), en augmentant l'attractivité du mandat de chef de corps par davantage d'alternatives pour l'après-mandat (article 63, m) à p)), en tenant compte des caractéristiques particulières de l'arrondissement judiciaire d'Eupen (par exemple, les articles 39, 1°, 5° et 6°, 47

[1] S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par « fondement juridique » la conformité avec les normes supérieures.

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

et 49) et en apportant des modifications à la composition du Conseil consultatif de la magistrature (article 121).

3. L'avant-projet vise en outre à accroître les possibilités de mobilité des magistrats et du personnel judiciaire (articles 4, 5, 9 à 16, 19, 86 à 92, 95 et 96). Il s'agit en grande partie de la reproduction de dispositions figurant dans un avant-projet sur lequel le Conseil d'État, section de législation, a donné le 8 juillet 2022 l'avis 71.608/1 [2]. Le texte actuellement à l'examen est une version adaptée notamment au regard de cet avis.

Sauf en cas de modification du contexte juridique, le Conseil d'État, section de législation, ne donne en règle générale pas de nouvel avis sur des dispositions qui ont déjà été examinées précédemment ou qui ont été modifiées à la suite d'observations formulées dans des avis antérieurs. Seuls seront examinés les articles nouveaux, en projet, ou les articles en projet qui vont au-delà de la prise en compte des observations formulées dans des avis antérieurs, et qui, par conséquent, peuvent être considérés comme nouveaux. En ce qui concerne les autres dispositions de l'avant-projet, il est renvoyé à l'avis précité.

4. L'avant-projet comporte des règles transitoires pour les délégations en cours des magistrats et du personnel judiciaire (article 136), les termes en cours pour lesquels siègent les organes dont la composition est modifiée (articles 137 et 140), les obligations de formation pour les chefs de corps (article 138), le transfert ou la mise à disposition de membres du personnel (article 139) et le délai d'évaluation du modèle de gestion (article 141).

5. Les dispositions de la loi à adopter qui impliquent la mise en oeuvre de la gestion de l'ordre judiciaire au moyen de contrats de gestion et de plans de gestion, entrent en vigueur six mois après l'entrée en vigueur des dispositions de la loi du 18 février 2014 qui instaurent ce modèle de gestion (article 142, alinéa 1er).

Les dispositions de la loi à adopter qui concernent le transfert de la politique de l'organisation et du personnel, entrent en vigueur à une date à déterminer par le Roi (au plus tard dans les deux ans suivant la publication de la loi à adopter au Moniteur belge), de sorte que l'entrée en vigueur pourra être alignée sur le moment où le service d'appui commun sera suffisamment en mesure de remplir son rôle légal (article 142, alinéa 2).

FORMALITÉS

6. Les auteurs de l'avant-projet ont reçu l'avis de l'Autorité de protection des données et des négociations ont eu lieu avec les organisations syndicales représentatives, après que l'avant-projet a été soumis au Conseil d'État pour avis. Un avis a également été demandé au Conseil consultatif de la magistrature et à l'Association Syndicale des Magistrats.

[2] Avis C.E. 71.608/1 du 8 juillet 2022 sur un avant-projet devenu la loi du 26 décembre 2022 'portant des dispositions diverses en matière d'organisation judiciaire II'.

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

Si ces avis ou ces négociations devaient encore donner lieu à des modifications du texte soumis au Conseil d'État [3], les dispositions modifiées ou ajoutées devraient encore être soumises à la section de législation, conformément à la prescription de l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État.

OBSERVATION GÉNÉRALE

7. La loi du 18 février 2014 a été conçue par le législateur comme une loi-cadre fixant les lignes directrices permettant d'aboutir à terme à cette autonomie. Le législateur a estimé opportun de réaliser graduellement l'autonomie de la gestion du pouvoir judiciaire, considérant qu'une autonomie de gestion ne sera praticable qu'après qu'auront été créées des structures de coordination qui pourraient reprendre des tâches de gestion essentielles du SPF Justice [4]. L'avant-projet à l'examen franchit une nouvelle étape dans cette direction.

Le transfert de la politique du personnel et de l'organisation permet d'attribuer aux organes de gestion de l'ordre judiciaire davantage de contrôle et de responsabilité quant à l'affectation d'une partie des moyens financiers au fonctionnement de l'ordre judiciaire. Il appartient néanmoins aux pouvoirs législatif et exécutif de veiller à ce que ce transfert s'accompagne de moyens financiers suffisants pour atteindre les objectifs de l'autonomisation.

EXAMEN DU TEXTE

Arrêté de présentation

8. Les actes de nature législative sont précédés d'un arrêté de présentation [5]. L'avant-projet sera complété en ce sens.

Articles 9, 89 à 92 et 95

9. Dans un certain nombre de cas d'absence de consensus entre les chefs de corps concernés à propos de la mobilité des magistrats et du personnel judiciaire dans un ressort, le pouvoir de décision, précédemment attribué au Collège des cours et tribunaux, est à présent conféré au premier président de la Cour d'appel.

À la question de savoir si l'article 98, § 4, en projet, du Code judiciaire (article 9 de l'avant-projet) en ce qui concerne les délégations données aux juges des tribunaux du travail, et les articles 328, alinéa 6, 330, alinéa 3, 330*bis*, alinéa 2, et 330*ter*, § 2, alinéa 4, en projet, du Code

[3] À savoir des modifications autres que celles dont fait état le présent avis ou que celles visant à répondre aux observations formulées dans le présent avis.

[4] Voir aussi C.C., 15 octobre 2015, n° 138/2015, B.73-B.75.

[5] *Principes de technique législative. Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, Conseil d'État, 2008, nos 226 à 228, à consulter sur le site Internet du Conseil d'État (www.raadvstconsetat.be), (ci-après : le Guide de légistique).

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

judiciaire (respectivement les articles 89, 4°, 90, 4°, 91, 2°, et 92, 3°, de l'avant-projet) en ce qui concerne les délégations données au personnel judiciaire des greffes des tribunaux du travail, ne prévoient délibérément aucun rôle pour le premier président de la Cour du travail, le délégué a répondu en ces termes :

> « Dit berust op een vergetelheid. De eerste voorzitter van het arbeidshof dient inderdaad toegevoegd te worden aan de artikelen 98, 328, 330, 330ter en 330quinquies van het Gerechtelijk Wetboek wanneer het een opdracht betreft tussen twee arbeidsrechtbanken of arbeidshoven. Artikel 330bis van het Gerechtelijk Wetboek heeft echter betrekking op het gerechtspersoneel van de parketsecretariaten zodat hiervoor geen tussenkomst van een eerste voorzitter voorzien is ».

On peut se rallier à cette réponse.

Article 28

10. En application de l'article 182, § 6, en projet, du Code judiciaire (article 28, 6°, de l'avant-projet), les décisions sont prises au sein du Collège des cours et tribunaux non plus à la majorité simple mais à la majorité des deux tiers. Le délégué a confirmé que la phrase indiquant qu'en cas de parité des voix, la voix du président est prépondérante, perd en conséquence sa raison d'être et sera supprimée.

On peut se rallier à ce point de vue.

Article 37

11. L'article 185/1/3, § 1er, en projet, du Code judiciaire prévoit que les propositions d'avis, de recommandations et d'actions que le directeur du service d'appui commun rédige dans le cadre de la politique en matière de bien-être, sont transmises au bureau commun pour approbation et sont portées à la connaissance du ministre.

Reste à savoir si une simple notification au ministre suffit, dès lors que selon l'article 185/1/2, § 2, alinéa 2, en projet, du Code judiciaire (article 36 de l'avant-projet), le directeur est placé sous l'autorité du ministre pour l'exécution de la loi du 4 août 1996 'relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail'. L'exposé des motifs évoque aussi un rôle plus important pour le ministre, dans la mesure où cette concertation a lieu en assemblée générale, le bureau commun définit la politique et le ministre l'approuve. Interrogé à ce sujet, le délégué a répondu :

> « Zoals de memorie van toelichting stelt, blijft de rol en de verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie in het welzijnsaspect na de overdracht van de P&O-bevoegdheid aan de rechterlijke orde noodzakelijkerwijze overeind. De wet van 4 augustus 1996 is een exclusieve bevoegdheid van de minister en de directeur van het Gemeenschappelijk bureau. De directeur zal het welzijnsbeleid uitwerken dat via de betrokken Colleges en het directiecomité van de Entiteit Cassatie wordt overgemaakt aan de korpschefs. De Minister van Justitie zal derhalve inderdaad de adviezen, aanbevelingen en acties die door de directeur geformuleerd worden dienen goed te keuren en niet het gemeenschappelijk bureau. Het lijkt evenwel opportuun om aan het gemeenschappelijk

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

bureau een raadplegende rol toe te bedelen bij de uitwerking ervan door de directeur, gelet op hun verdere implementatie op het terrein. Dit kan nog in de tekst van artikel 185/1/3, §1, worden doorgevoerd dat alzo kan worden geherformuleerd: *'In het kader van de bevoegdheid bedoeld in artikel 185/1/2, paragraaf 2, tweede lid, werkt de directeur van de gemeenschappelijke steundienst na raadpleging van het gemeenschappelijk bureau het welzijnsbeleid uit en maakt de voorstellen op van adviezen, aanbevelingen en acties die dienen te worden ondernomen, met uitzondering van diegene die enkel betrekking hebben op de gerechtsgebouwen. De voorstellen worden ter goedkeuring overgemaakt aan de Minister van Justitie en worden ter kennisneming gegeven aan het gemeenschappelijk bureau.'* »

On peut se rallier à cette suggestion.

Article 44

12. À la question de savoir si l'article 185/12, § 2, alinéa 2, en projet, du Code judiciaire (article 44, 3°, de l'avant-projet) vise une période de dix « jours » ou de dix « jours ouvrables » pour prolonger le délai dont dispose le ministre pour statuer sur l'acceptation d'une décision de gestion, le délégué a répondu qu'il s'agit de jours ouvrables et que le texte sera adapté en conséquence.

On peut se rallier à ce point de vue.

Article 63

13. La question se pose de savoir à quels cas se rapporte la phrase à insérer dans l'article 259*quater*, § 2, alinéa 2, du Code judiciaire (article 63, d), de l'avant-projet), relative à l'avis fourni par le président du Collège des cours et tribunaux ou le président du Collège du Ministère public. En effet, la formulation actuelle paraît en contradiction avec des situations déjà réglées dans la première phrase de cette disposition. À cet égard, le délégué a répondu :

« La phrase proposée vise le cas où le premier président de la cour d'appel ne peut donner un avis à l'égard d'un candidat au mandat de président des juges de paix et des juges au tribunal de police ainsi que les 'autres cas' mentionnés après le dernier 'soit' de la première phrase ».

Il convient d'adapter la formulation de la phrase à insérer afin de faire ressortir plus clairement cette intention.

Article 69

14. L'article 69 de l'avant-projet modifie l'article 259*novies* du Code judiciaire relatif à l'évaluation des magistrats. Le texte de cet article suggère que tous les magistrats sont évalués. Depuis l'arrêt 122/2008 de la Cour constitutionnelle du 1er septembre 2008, cette formulation est toutefois ambiguë en ce qui concerne les chefs de corps des cours et tribunaux, dès lors que la Cour a annulé les mots « un mandat de chef de corps » à l'article 259*novies*, § 1er, alinéa 1er, du Code

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

judiciaire « en ce qu'ils s'appliquent aux chefs de corps des cours et tribunaux » [6]. L'article 259*novies*, §§ 1er, alinéa 5, 9, alinéas 2 à 9, et 10, du Code judiciaire a été annulé dans la même mesure.

Le texte de l'article 259*novies* du Code judiciaire n'a pas encore été revu à la lumière de cette annulation [7]. À la question de savoir pourquoi l'occasion n'est pas mise à profit pour clarifier le texte de l'article, le délégué a répondu ce qui suit :

> « Une telle précision n'a pas été apportée étant donné que l'intention est d'adapter les dispositions légales relatives à l'évaluation des chefs de corps du siège après que l'article 151 de la Constitution sera ouvert à révision ».

Au regard de la sécurité juridique, il est néanmoins recommandé d'exprimer plus précisément le champ d'application actuel de l'article 259*novies* du Code judiciaire dans le texte de celui-ci [8].

15. Consécutivement à l'article 259*novies*, § 10, alinéa 1er, en projet, du Code judiciaire (article 69, 7°, de l'avant-projet), le procureur général près la Cour de cassation n'est plus évalué. Interrogé sur le point de savoir comment concilier cette règle avec l'article 151, § 6, de la Constitution qui, sans prévoir d'exceptions, dispose que « les officiers du ministère public » sont soumis à une évaluation, le délégué a fourni la réponse suivante :

> « L'évaluation finale du procureur général près la Cour de cassation a été supprimée dès lors que cette-ci est sans impact : le mandat de procureur général près la Cour de cassation n'est pas renouvelable et l'octroi d'un après mandat n'est pas prévu pour les chefs de corps de et près la Cour de cassation ».

Eu égard toutefois au texte univoque de l'article 151, § 6, de la Constitution, cette constatation ne peut pas avoir pour conséquence qu'aucune évaluation n'est effectuée [9]. Il convient dès lors d'omettre l'article 69, 7°, de l'avant-projet.

Article 89

16. La première partie de l'article 328, alinéa 1er, du Code judiciaire (article 89, 1°, de l'avant-projet) est complétée par une référence aux « justices de paix », de sorte que les règles relatives au remplacement du greffier en chef s'appliqueront dorénavant aussi à ces juridictions.

[6] C.C., 1er septembre 2008, n° 122/2008, B.4.

[7] À l'article 259*novies*, §§ 1er, alinéa 5, 9, alinéa 2, et 10, alinéas 3 et 14, en projet, du Code judiciaire (article 69, 1°, 4°, 8° et 13°, de l'avant-projet), il est également fait référence, sans plus de précision, au « chef de corps » ou aux « chefs de corps ».

[8] La même observation vaut *mutatis mutandis* pour les articles 259*quater*, § 3*bis*, alinéa 3, (dans la mesure où il y est fait référence à des pièces visées à l'article 259*novies*, § 10, alinéa 14), et 259*undecies*, § 3, du Code judiciaire.

[9] Voir aussi C.C., 1er septembre 2008, n° 122/2008, B.6.2.

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

Or, la deuxième partie de cet alinéa, après le point-virgule, règle déjà le remplacement du greffier en chef dans les justices de paix. Le délégué a convenu qu'il faut abroger ce règle.

On peut se rallier à ce point de vue.

Article 123

17. L'article 5, § 6, en projet, de la loi du 8 mars 1999 'instaurant un Conseil consultatif de la magistrature' (article 123, 2°, de l'avant-projet) dispose que le Bureau du Conseil consultatif désigne parmi ses membres deux représentants, issus du siège, qui participeront avec un droit de vote à l'assemblée générale du Collège des cours et tribunaux et deux représentants issus du ministère public qui participeront avec un droit de vote à l'assemblée générale du Collège du ministère public.

L'utilisation de l'adjectif possessif « ses », qui peut se rapporter aussi bien au « Bureau » qu'au « Conseil consultatif » peut faire naître un doute quant à la question de savoir si ces représentants doivent être membres du Bureau ou si tous les membres du Conseil consultatif entrent en ligne de compte. Interrogé pour savoir si c'est la deuxième possibilité qui est visée, le délégué a répondu ce qui suit :

> « Ja, de memorie van toelichting verduidelijkt dat de zesde paragraaf voorziet in de aanwijzing van twee leden van de Adviesraad die respectievelijk de algemene vergadering van het College van de hoven en rechtbanken en de algemene vergadering van het College van het openbaar ministerie zullen bijwonen. Om haalbaarheidsredenen is het voorzien dat deze leden door het Bureau van de Adviesraad worden aangewezen. Alle leden van de Adviesraad, uitgezonderd de korpschefs, kunnen door het Bureau aangeduid worden. Voor de duidelijkheid kan het voornaamwoord 'zijn leden' in het ontworpen artikel 5, § 6 kunnen vervangen worden door 'de leden van de Adviesraad' ».

On peut se rallier à cette proposition.

Article 124

18. L'article 10, § 2, 4°, en projet, de la loi du 20 juillet 2006 'instaurant le Conseil général des partenaires de l'Ordre judiciaire' (article 124, 4°, de l'avant-projet) renvoie au « directeur du Service d'encadrement Personnel et Organisation ».

À la question de savoir si l'on vise le directeur du service d'appui commun compétent pour la politique du personnel et de l'organisation, le délégué a répondu :

> « Neen, het is de vertegenwoordiging van de Fod Justitie waarop hier gedoeld wordt. Als partner van de Rechterlijke Orde zal de stafdienst Personeel en Organisatie van de Fod Justitie betrokken blijven. De directeur van de gemeenschappelijke steundienst is in de huidige tekst van het voorontwerp nog niet voorzien als lid van de Algemene Raad. Het lijkt evenwel opportuun om hem wel te betrekken. De tekst kan daartoe worden aangepast ».

Cette proposition peut être accueillie.

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

Articles 130 à 134

19.1. Les articles 130 à 133 de l'avant-projet visent à modifier ou remplacer les articles 185/4 à 185/8 du Code judiciaire, tels qu'ils sont insérés par les articles 22 à 25 et 27, qui ne sont pas encore entrés en vigueur, de la loi du 18 février 2014. À cet effet, les dispositions précitées de la loi du 18 février 2014 sont revues.

Bien qu'il soit en principe possible de modifier les dispositions de la loi du 18 février 2014 qui ne sont pas encore entrées en vigueur, ce procédé est déconseillé. Il est recommandé de formuler de nouvelles dispositions modificatives insérant directement dans le Code judiciaire le nouveau texte, complet et adapté, des articles à insérer [10]. Il est donc préférable de remanier le texte de l'avant-projet en ce sens qu'il abroge les dispositions correspondantes dans la loi du 18 février 2014 et qu'il insère les articles 185/4 à 185/8, sous leur forme adaptée, dans le Code judiciaire. Les règles de leur entrée en vigueur devront alors être inscrites à l'article 142 de l'avant-projet.

19.2. Si le procédé consistant à modifier les dispositions de la loi du 18 février 2014 est maintenu, il faudra en tout état de cause revoir la formulation des articles 130 à 131 de l'avant-projet afin de préciser que les modifications ne sont pas apportées aux dispositions de la loi du 18 février 2014 proprement dites, mais bien aux articles du Code judiciaire qui sont insérés par ces dispositions [11].

20. Les mêmes observations s'appliquent *mutatis mutandis* à l'article 134 de l'avant-projet, qui vise à modifier l'article 259*bis*-15 du Code judiciaire, tel qu'il est remplacé par l'article 2, qui n'est pas encore entré en vigueur, de la loi du 4 avril 2014 'réformant la procédure de règlement des plaintes auprès du Conseil supérieur de la Justice'.

21. Il conviendra de veiller à adapter les références aux articles de l'avant-projet à la renumérotation qui résulterait des observations précédentes.

Article 138

22. Le régime transitoire prévu par l'article 138, alinéas 2 et 3, de l'avant-projet, relatif à l'obligation pour les chefs de corps de suivre des formations, donne à penser qu'au moment de l'entrée en vigueur des obligations de formation imposées aux nouveaux et aux futurs chefs de corps, les chefs de corps en fonction devraient uniquement suivre la formation destinée aux futurs chefs de corps et non celle destinée aux nouveaux chefs de corps.

À la question de savoir si, dès lors, l'article 138, alinéas 2 et 3, ne devrait pas lui aussi, à l'instar de son alinéa 4, renvoyer à l'article 259*quater*, § 3/1, du Code judiciaire, le délégué a répondu ce qui suit :

[10] Guide de légistique, n°s 129 à 131.

[11] Il est d'ailleurs inutile d'utiliser des sous-numéros, à l'instar de l'article 130/1, puisque l'avant-projet peut encore être renuméroté (guide de légistique, n° 53).

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

« L'obligation pour les chefs de corps en fonction de suivre la formation visée au §3/1 découle de l'article 259quater du Code judiciaire. Voyez le dernier alinéa de l'exposé des motifs repris sous l'article 138 qui précise que les chefs de corps en fonction ne sont pas automatiquement dispensés de suivre les formations de type 1 (pour les nouveaux chefs de corps) et de type 2 (formation à suivre au cours du 1er mandat).

La référence au §3/1 de l'article 259quater du Code judiciaire y sera toutefois ajoutée en vue de clarifier le texte ».

On peut accueillir cette clarification du texte.

Article 142

23. Le délégué a confirmé que l'intention est de faire entrer toutes les modifications relatives aux missions des magistrats et du personnel judiciaire en vigueur selon le délai usuel (soit dix jours après leur publication au *Moniteur belge*). L'énumération, contenue à l'article 142, alinéa 2, de l'avant-projet, des dispositions dont l'entrée en vigueur est laissée au Roi, dans laquelle les articles 10 à 16 n'ont pas leur place dans cette optique, sera adaptée en ce sens.

On peut se rallier à ce point de vue.

24. Il ressort de l'exposé des motifs que l'intention est que le Roi détermine la date d'entrée en vigueur de toutes les dispositions relatives au transfert de la politique du personnel et de l'organisation. En conséquence, on vérifiera s'il ne faut pas intégrer les articles 69, 6°, 92, 4°, 123, 1°, et 124, 4°, de l'avant-projet dans l'énumération figurant à l'article 142, alinéa 2.

Observation finale

25. L'avant-projet doit faire l'objet d'une vérification approfondie du point de vue de la légistique et de la correction de la langue et être corrigé en conséquence.

À cet égard, les observations qui suivent s'appliquent en tout état de cause.

25.1. Dans l'ensemble de l'avant-projet, l'historique des dispositions à modifier ou à remplacer n'est pas toujours indiqué correctement. À titre d'exemple, on peut citer les articles 6, 18, 25, 34 et 67, et les articles 42 (texte français) et 100 (texte néerlandais) de l'avant-projet.

25.2. La même observation peut être formulée pour l'indication des dispositions à modifier. Ainsi, on peut relever ce qui suit :

- l'article 45, 2° et 3°, de l'avant-projet ne vise pas à modifier les deuxième et troisième phrases, respectivement, de l'article 185/13 du Code judiciaire, mais bien ses troisième et quatrième phrases ;
- le texte français de l'article 62, 6°, de l'avant-projet doit renvoyer au « paragraphe 3 », et non au « paragraphe 2 », de l'article 259*ter* du Code judiciaire ;
- comme le délégué l'a confirmé, l'article 62, 9°, 10°, 11° et 12° de l'avant-projet ne tend pas à modifier les alinéas 9, 14, 15 et 16, respectivement, de l'article 259*ter*, § 4, du Code

#LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM#

judiciaire, mais bien ses alinéas 8, 13, 14 et 15 ;
- dans le texte français de l'article 75, 3°, de l'avant-projet, on omettra les mots « ou son délégué » du groupe de mots à remplacer de l'article 274, § 4, alinéa 2, 2°, du Code judiciaire ;
- dans le texte français de l'article 76 de l'avant-projet, il convient de préciser que la modification concerne l'article 279, § 3, alinéa 3, du Code judiciaire, et de distraire le mot « de » du groupe de mots à remplacer de cette disposition ;
- dès lors que l'article 326, § 4, du Code judiciaire n'est composé que de deux alinéas, l'article 86, 6°, de l'avant-projet insère en réalité un alinéa 3 et n'insère pas d'alinéa entre l'alinéa 2 et l'alinéa 3 ;
- l'article 97, 1°, de l'avant-projet doit préciser quel alinéa de l'article 340, § 1er, du Code judiciaire est complété ou, le cas échéant, qu'un nouvel alinéa 3 est inséré ;
- compte tenu des modifications, en projet, de l'article 185/2 du Code judiciaire (article 39 de l'avant-projet), l'article 340, § 4, alinéa 1er, en projet, du Code judiciaire (article 97, 5°, de l'avant-projet) doit renvoyer à l'article 185/2, § 2, alinéa 3, et non alinéa 2 ;
- dans le texte français de l'article 99 de l'avant-projet, on écrira « cartes » au lieu de « congés » ;
- dès lors que l'article 379*quater* du Code judiciaire n'est pas subdivisé en alinéas, l'article 107 de l'avant-projet ne peut pas renvoyer à son alinéa 1er ;
- l'article 110, 4°, de l'avant-projet vise à modifier non pas la deuxième phrase de l'article 383*ter*, § 2, alinéa 7, du Code judiciaire, mais bien sa troisième phrase ;
- le texte néerlandais de l'article 119, 2°, de l'avant-projet doit viser le « paragraaf 2 » et non le « paragraaf 1 » de l'article 420 du Code judiciaire.

25.3. Les références à d'autres dispositions du Code judiciaire ou de la loi à adopter ne sont pas toujours correctes. Ainsi, on peut relever les points suivants :

- à l'article 259*quater*, § 4/1, en projet, du Code judiciaire (article 63, o), de l'avant-projet), il faut sans doute renvoyer au « § 4/2, 2° et 3° » plutôt qu'au « § 4/1, 2° et 3° » ;
- l'article 138, alinéa 1er, de l'avant-projet doit renvoyer à « la présente loi » et non au « présent projet » ;
- le délégué a confirmé que l'article 142, alinéa 1er, de l'avant-projet doit viser l'article « 130, h) » au lieu de l'article « 130, i) ».

25.4. On veillera à la correction de la langue dans les dispositions. Ainsi, on relèvera les points suivants :

- dans le texte néerlandais de l'article 65, § 4, alinéa 1er, en projet, du Code judiciaire (article 4 de l'avant-projet), on écrira « voor wat de overige opdrachten betreft » au lieu de « voor de overige opdrachten betreft » ;
- dans le texte néerlandais de l'article 184, § 1er, alinéa 1er, 4°, en projet, du Code judiciaire (article 31, c), de l'avant-projet), il faut écrire « instaan » au lieu de « staat in » ;
- dans le texte français de l'article 185/1, alinéa 1er, en projet, du Code judiciaire (article 34, 2°, de l'avant-projet), il y a lieu d'insérer les mots « le comité de direction de l'Entité Cassation et » avant les mots « le cas échéant » et non après ;
- dans le texte néerlandais de l'article 62, 8°, de l'avant-projet, on omettra le mot « et » ;
- dans le texte français de l'article 259*quater*, § 2, alinéa 3, d), en projet, du Code judiciaire

‡LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM‡

(article 63, f), de l'avant-projet), il convient d'écrire « plan » au lieu de « plan du candidat » ;

- dans le texte français de l'article 81 de l'avant-projet, il faut ouvrir les guillemets au début du groupe de mots à remplacer ;
- dans le texte français de l'article 287*octies*, alinéa 1er, en projet, du Code judiciaire (article 81 de l'avant-projet), on écrira « au directeur » au lieu de « et au directeur » ;
- dans le texte néerlandais de l'article 326, § 4, alinéa 1er, en projet, du Code judiciaire (article 86, 3°, de l'avant-projet), il faut écrire « overleg en » au lieu de « overleggen » ;
- dans le texte français de l'article 122 de l'avant-projet, on omettra le mot « avec » du groupe de mots à remplacer ;
- à l'article 11, § 1er, alinéa 2, 2°/1, en projet, de la loi du 31 janvier 2007 'sur la formation judiciaire et la gestion des connaissances et portant création de l'Institut de formation judiciaire' (article 127, c), de l'avant-projet), il y a lieu de distraire la deuxième occurrence du mot « commun » dans le texte français, et la deuxième occurrence des mots « van de gemeenschappelijke steundienst » dans le texte néerlandais.

25.5. La concordance entre les versions française et néerlandaise de l'avant-projet doit être améliorée. Ainsi, on peut relever ce qui suit :

- dans le texte néerlandais de l'article 185/9, alinéa 4, en projet, du Code judiciaire (article 41, 5°, de l'avant-projet), on écrira « De Entiteit Cassatie » au lieu de « De Entiteit » ;
- dans le texte français de l'article 41, 5°, de l'avant-projet, on distraira le segment de phrase « , les activités » du deuxième groupe de mots à remplacer de l'article 185/9, alinéa 4, du Code judiciaire ;
- le texte néerlandais de l'article 259*quater*, §§ 4/1 et 4/3, alinéa 2, en projet, du Code judiciaire (article 63, o), de l'avant-projet) doit contenir l'équivalent des mots « dans son corps d'origine » ;
- le texte français de l'article 259*quinquies*, § 2, alinéa 1er, en projet, du Code judiciaire (article 64, d), de l'avant-projet) doit contenir l'équivalent du mot « opnieuw » ;
- les mots « de directeur van de gemeenschappelijke steundienst bevoegd voor het personeels- en organisatiebeleid », dans le texte néerlandais, et les mots « service d'appui commun », dans le texte français de l'article 259*novies*, § 10, alinéa 15, en projet, du Code judiciaire (article 69, 14°, de l'avant-projet), ne concordent pas sur le fond ;
- dans le texte français de l'article 85, 2°, de l'avant-projet, on distraira les mots « parmi les membres des parquets » du groupe de mots à supprimer ;
- le texte français de l'article 326, § 5, en projet, du Code judiciaire (article 86, 8°, de l'avant-projet) doit reproduire l'équivalent du mot « betrokken » ;
- dans le texte néerlandais de l'article 330*quinquies*, alinéa 1er, en projet, du Code judiciaire (article 95 de l'avant-projet), on reproduira l'équivalent du segment de phrase « est chargé » ;

#LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM#

- dans le texte néerlandais de l'article 22, § 4, en projet, de la loi du 18 février 2014 (article 130, f), de l'avant-projet), on écrira « lopende » au lieu de « huidige » [12].

DE GRIFFIER - LE GREFFIER DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Eline YOSHIMI Pierre LEFRANC

[12] Voir néanmoins l'observation 19.

#LW-CBCYPBCEB-HEIBHYM#